

kalendárium

Exemplar Genuinum. Szent Zakariás Jerusalemi Püspöktől régi írásközt fel-talált Szent Keresztnék valóságos jele... 1800 körül, (rézmetszet)

Pestskereszt, Szent Ginesius miséje, Németország, 17. sz. (réz) – elő- és hátlap

Forrás: MNM – Semmelweis Orvostörténeti Múzeum

Összeállította: Magyar Katalin

A JÁRVÁNYOK VILÁGA

semmelweismuseum.blog.hu

Az MNM – Semmelweis Orvostörténeti Múzeum Könyvtár- és Adattár Járványtörténeti blogja kiállítással felérő blogbejegyzései aktuális témát dolgoznak fel, miközben közzéteszik azokat az érdekes és izgalmas történeteket, amelyeknek tárgyi emlékei, írott forrásai vagy egyéb dokumentumai gyűjteményeikben fellelhetőek. Az információk autentikus helyről érkeznek, reflektálnak a jelen történéseire, és tágabb történelmi perspektívában helyezik el azokat. Az elmúlt évszázadok ragályainak (például pestis, vitustánc, tbc, fekete himlő, gyermekbénulás, szifilisz) históriái a kortársak írásain keresztül is bepillantást engednek a betegségek lefolyásába, bemutatják a gyógyítás koronként változó eszközeinek néha meghökkenítő, ám mindig a gyógyulás reményével kecsegtető világát. A hiedelmek nehezen kiirtható ingoványa és a népi gyógy módok mellett az orvostudomány fejlődése is megmutatkozik e bejegyzésekben: a közegészségügy kialakulása, a védőoltások, a fertőtlenítés módzatainak elterjedése éppúgy a témák közé került, mint a járványok megjelenése az irodalomban.

EIFERT JÁNOS: VISSZAPILLANTÁS (1964–2020)

TORNYAI JÁNOS MÚZEUM, HÓDMEZŐVÁSÁRHELY

youtube.com/watch?v=Ph2lkt5FOaY

Maga a fotóművész tart majdnem kétórás virtuális tárlatvezetést életmű-kiállításában – a helyzethez illően laptopja segítségével. Fél évszázad fotográfiái jelennek meg a tárlatban, külön egységekben tekinthetők meg az alkotó táncképei, aktfotói, természetfotói, hármasképsorozata, portréi, zenei témájú képei, csendéletei, lovakról készített fotósorozata, valamint a világ különböző pontjain rögzített felvételei. A hódmezővásárhelyi múzeum és egységei aktívan tartják a kapcsolatot közönségükkel: történelmi, képzőművészeti, helytörténeti, régészeti, irodalmi, néprajzi videósorozat, és műtárgyaik bemutatása segít enyhíteni a múzeumi karantént. A szorgalmas posztolás eredményeképp szót (és képet) kap az Emlékpont, az Alföldi Galéria, a szakkönyvtár is, fókuszba kerül egy-egy könyv, fotó, rajz, tárgy, kiállításrészlet, de nemcsak a gyűjteményeket, hanem az intézményben folyó kutatásokat és azok eredményeit is bemutatják. Az iskolai tananyagokhoz is kapcsolódik több kisfilm, amelyek a diákoknak nyújtanak segítséget a felkészülésben.

LASSÚ ÉLET. RADIKÁLIS HÉTKÖZNAPOK

LUDWIG MŰZEUM

slowlife.ludwigmuseum.hu

Sem a Ludwig Múzeum kurátorai, sem a kiállító művészek nem sejtették a kétéves előkészítő munka során, hogy a programsorozat olyan témákat feszeget, amelyek a koronavírus okozta globális járvány következtében fenyegetően közelív és égetően aktuálissá válnak. A „lassú élet” egyik percről a másikra mindennapi valósággá, a globális világ kényszerű működésmódjává változott. A „fogyasztás karanténja”, a Maradj Otthon Mozgalom, a ritkuló repülőjáratok, a lassuló gazdaság csak néhány a vírus váratlan következményei közül, melyek kíméletlenül rámutatnak a lassúbb élet hatásaira, ugyanakkor óriási kihívások elé állítják az emberiséget. A kiállítás tényleges megnyitása előtt, annak speciális előzeteseként mutatja be a honlap a művészeket, a fogyasztáskritika, a fenntarthatóság, a hulladékmentesség és lassúság egyéb módzatait. A múzeum sok más egyéb online tartalom mellett bemutatja Waliczky Tamás *Képzelt kamerák* című kiállításának virtuális túráját is, mely a tavalyi Velencei Biennálé anyaga volt (velenceibiennale.ludwigmuseum.hu/2019/2020_bp).

IRODALMI SÉTÁK

PETŐFI IRODALMI MŰZEUM

pim.hu

A Petőfi Irodalmi Múzeum honlapja eddig sem volt unalmas, hiszen sok más mellett itt található például a Digitális Irodalmi Akadémia rengeteg olvasnivalót nyújtó részlege is, de a karantén idejére új tartalmak is felkerültek a találékony múzeumpedagógusoknak hála. A múzeum állandó és időszaki tárlatait virtuális módon ismerhetjük meg, többek között a Petőfit, Arany Jánost, Szabó Magdát, Csáth Gézárt bemutató kiállításokat nézhetjük végig hangos tárlatvezetéssel, sok aprólékos információval. A nagy sikerű irodalmi séták online változata is elkészült: az interaktív térképeken megjelenő helyekre kattintva fotók, hanganyagok, ismeretek jelennek meg Molnár Ferenc és *A Pál utcai fiúk*, valamint Ady Endre életének fontos helyszíneiről. Az interaktív térképekről kiderül például, hogy hol találkozgatott Ady Lédával (spoiler: a mai Katona József Színház helyén!), milyen volt a korabeli Múzeumkert, mi az a törökméz, és hol található a Fűvészkert, de még a grundról szóló dal is meghallgatható.

50 ÉVES A „PIROS METRÓ”

virtualiskiallitas.kozlekedesimuzeum.hu/s/metro50

A Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeum már „profi” zárva tartó, már ami a Közlekedési Múzeumot illeti, hiszen 2016 óta múzeumépület és kiállítások nélkül létezik, s már ez idő alatt is nagy hangsúlyt fektetett az érdeklődőkkel való online kapcsolattartásra. Egyik virtuális

Az Állami Mélyépítési Tervező Intézet épülete (egykor és később Metropol Szálló) a Rákóczi úton, 1949
Forrás: Fortepan / UVATERV

kiállításuk a 2-es metró tervezési munkálatait, építését, az azok közben bekövetkezett műszaki malőröket és sajnálatos baleseteket is bemutatja, a megállók és a metrókocsik mellett. A bevezető visszapillant az első, Kisföldalatti vagy Millenniumi földalatti vasút létrejöttére is, ami a kontinensen az első, villamos üzemű föld alatti vasút volt, s mely már metró, de mégis inkább a kéregvasút típusába tartozik. A piros metró építésének krónikáját a korabeli híradók, fényképek, interaktív térképek is segítenek felidézni.

PÉNZEK SZÍNES VILÁGA

MAGYAR NEMZETI MÚZEUM

mnm.hu/hu/cikk/mnm-mozi

Egy kanapé a könyvespolc előtt, egy a témában jártas, élvezetesen előadó ember (időnként a gyermekeivel és mackókkal körülvéve), s máris megvan az egyik legizgalmasabb múzeumi előadássorozat, melyben Tóth Csaba, a Magyar Nemzeti Múzeum régész-numizmatikusa napi három percben avatja be az érdeklődőket a pénzek világába. Az ötletgyáros múzeum gazdag kínálata kiállításbemutató panorámaképekkel, műtárgyvideókkal, múzeumi bloggal, oktatási segédanyagokkal, fotógyűjtéssel, pályázattal, kurátori tárlatvezetéssel, régészeti hírekkel, történeti visszatekintésekkel, rejtvényekkel mutatja magát a közösségi háló minden szegletén. A régészeti adatbázisban megkereshetjük, mit ástak ki a lakóhelyünk közelében, esetleg böngészgethetünk a múzeum kincsestárában, vagy lefotózhatjuk az otthoni munkahelyünket, karanténos tárgyainkat – a tanulva szórakozás garantált.

A SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM – MAGYAR NEMZETI GALÉRIA

VIRTUÁLIS KIÁLLÍTÁSAI

virtualiskiallitas.szepmuveszeti.hu

virtualiskiallitas.mng.hu

A múzeum régebbi időszak kiállításainak, állandó gyűjteményeinek és a múzeum épületeinek részleteit bemutató anyagain túl (videók, werkfilmek, tanulmányok, tárgyfotók, ismeretterjesztő kiadványok, kvizek, útvonaltippek, letölthető színezők) két állandó kiállítását mutatja be a Közgyűjteményi Digitális Stratégia jóvoltából *Régi magyar gyűjtemény. Magyarország művészete 1600 és 1800 között*, és *Változatok a realizmusra – Munkácsytól Mednyánszkyig* címmel. A tárlatok anyaga nem csak körbejárható módon, hanem rengeteg háttér-információval kiegészítve jelenik meg képernyőnkön. Csaknem harminc kiemelt műalkotás nagy felbontásban, nagyítható formában is megjelenik kattintásra. A folytatásban elérhető lesz a Magyar Nemzeti Galéria 1800 utáni nemzetközi gyűjteményének virtuális kiállítása és a nemzeti összetartozás napjára készül a Magyar Tájak című, több mint negyven műalkotást bemutató, szintén virtuális tárlat is.

PAOLO VENTURA: VELENCEI TÖRTÉNET/AUTOMATON

MŰCSARNOK

mucsarnok.hu/panoramafoto/ventura

A Budapest Fotófesztivál nyitókiállítása a kényszerű zárlat alatt virtuális (VR-szemüveggel is élvezhető) módon idézi meg a képzőművészet és a fotográfia, a képzelet és a valóság határán épült különleges képi világával elvarázsoló tárlatot. Az *Automaton* Velencében játszódik a második világháború alatt, amikor a német hadsereg bevonult Észak-Olaszországba, hogy megakadályozza korábbi szövetségese elpártolását. A mesét Paolo Ventura még a gyermekkorában hallotta meseíró édesapjától, főszereplője egy idős zsidó órákészítő, aki 1943-ban, a gettóban elhatározza, hogy felépíti az automatont (egy robotfiút), aki társaságot nyújt neki a sötét napokban. A képek ebben a képzeletbeli Velencében készültek, amelyet az alkotó saját kezűleg épített fel kicsiben. A múzeum YouTube-csatornáján érdemes megnézni például Juhász Anna és Fodor Tamás vizuális tárlatvezetését is.

AZ ÉV MADARA AZ ERDEI FÜLESBAGOLY

smmi.hu/digitalis-muzeum/ismeretterjeszto-ppt-k-1

A Rippl-Rónai Múzeum oktatói anyagai között bogarászva számos érdekes PPT-t találunk a baglyoktól a pásztorokig (különös tekintettel utóbbiak eszközeire és állataira), bemutatják a kenderfeldolgozást, a régészek munkáját, s a rettegett betegségeket (pestist, himlőt, kolérát, spanyolnáthát). A képes összeállítások után kvízek várnak, hogy ellenőrizhessük a megszerzett tudást. De találunk itt *Érdekes múzeum* című sorozatot, mely természeti értékekkel, ásatásokkal, iparművészeti és néprajzi tárgyakkal ismerteti meg a kanászhögöig, vagy a kék nünükéig bezárólag. A digitalizált gyűjteménydarabok böngészésével pedig állatokat, növényeket, néprajzi és művészeti tárgyakat (köztük Rippl-Rónay rajzait és festményeit) ismerhetünk meg részletesebben.

AUBREY BEARDSLEY

TATE BRITAIN, LONDON

tate.org.uk/whats-on/tate-britain/exhibition/aubrey-beardsley/exhibition-guide

Szegény Beardsley-nek nincs szerencséje: a Tate 1923 óta nem szentelt kiállítást a zseniális szecessziós rajzolóknak, de Londonban sem volt ekkora tárlata 54 éve – erre zárt ajtók mögött várakozik a kétszázötven nagyon várt, csodás alkotás. Ezen a csalódáson próbál enyhíteni a múzeum, s a kurátorok mutatják be a mindössze negyedszázadot megélt (1872–1898), tuberkulózisos illusztrátor, grafikus életét és műveit egy videóban, mely a múzeum YouTube-csatornáján és honlapján is megtekinthető. A Tate Britain szokás szerint elképesztő mennyiségű háttéranyagot kínál honlapján, mely a burjánzóan kanyargó tusvonalak mesterének

életművét ismerteti. Bősséggel elmerülhetünk a japán és preraffaelita hatásokban, a dekadens dandy bemutatásában, az erotikus, mitologikus, groteszk stílus taglalásában, hatalmas művében, az Oscar Wilde *Saloméjához* készült illusztrációiban, a plakátok, a késő viktoriánus kort megbotránkoztató Sárga könyvek és a többi mű világában. A jellegzetes, három vonallal szignált rajzok mestere halála után is sokakat inspirált, s a hatvanas évek popkultúrájára is nagy hatással volt.

LAST-MINUTE MICHELANGELO

blogs.getty.edu/iris/last-minute-michelangelo

Február végén nyílt Los Angelesben a *Michelangelo: Mind of the Master* című kiállítás, aztán a múzeum hamarosan be is zárt. A J. Paul Getty Museum személyzete a zárás előtti pillanatokban készített tizenegy kis videót, amelyben a kurátor bemutat egy-egy művet a kéttucatnyi rajz közül. A kisfilmekhez sok olvasnivalót találunk a kiállítás eredeti oldalán, s ott is van egy bemutatkozó videó. A tematika és a remekművek sora nem lesz ismeretlen azoknak, akik látták tavaly a Szépművészeti Múzeum kora nyári kiállítását (*A test diadala*) – csak mi szerencsére még „élőben” is láthattuk e rajzokat, amelyeket a haarlemi Teylers Museumból kölcsönöztek. (A magyarországi kiállításhoz a Szépművészeti is készített videókat a korabeli rajztechnikákról, s a reneszánsz mester sokoldalú zsenialitásáról, melyek a múzeum YouTube-csatornáján is megtekinthetők.)

ANDY WARHOL

TATE MODERN, LONDON

tate.org.uk/whats-on/tate-modern/exhibition/andy-warhol/exhibition-guide

szeptember 6-ig

Az eddig összesen öt napig látható tárlat esetében még van remény, hogy előbb nyit, mint zár, vagyis hogy a veszélyhelyzet elmúltával-csökkenéssel még látható legyen az érdeklődők számára. A Tate azonban e kiállítás esetében is sok háttéranyaggal és a kiállítást bemutató videóval rukkolt elő, hogy a várakozás heteit, hónapjait könnyebbé tegye. A leírás és a film szobáról szobára mutatja be a tárlat anyagát és a pop-art-szupersztár életművét. Andy Warhol (1928–1987) származását nem könnyű érthetően leírni a térség történelmét nem ismerők számára: ruszin (lemko) nemzetiségű szülei az akkor még az Osztrák–Magyar Monarchiához tartozó Mezőlaborcból (ma Kelet-Szlovákia) vándoroltak ki Amerikába; Warhol édesanyjával magyar–ruszin keveréknyelven beszélt. A szegény bevándorlók leszármazottja hatalmas befolyást gyakorolt korának kultúrájára reklám- és egyéb grafikáin, festményein, filmjein, fotóin, nyomatain, multimédiás alkotásain keresztül. A kapcsolódó cikkekből megismerhetjük a művész motívumainak eredetét és jelentőségét, de még azt is megtudhatjuk, hogyan kell

úgy nyomtatni (technikailag), mint Andy Warhol. (Ráadásnak a múzeum honlapján Maurer Dóra kiállításához készített videó is megnézhető).

BALATONI KINCSESTÁR

BALATONI MÚZEUM, KESZTHELY

balatonikincsestar.hu

A népszerű múzeum nyilvánosan látogatható néprajzi tanulmánytárát (látványtár) alakít ki, a belső udvar lefedésével. Amíg a múzeumpedagógiai foglalkozásokra is alkalmas tér meg nem nyílik, a kibertérben lehetőségünk van a szépen fotózott tárgyakat nézegetni, sőt láthatunk itt 3D-ben körbeforgó hímes tojásokat és kerámiákat is. A virtuális kiállítások menüpontban a kuglófsütés és a mézeskalács készítés eszközeit találhatjuk meg. Népszerű a múzeum digitális gyűjteménye is, különösen a Digitális képeslap és fotótár a Magyar Nemzeti Digitális Archívum (mandadb.hu) oldalain.

TÉR-KÉP-LAP

WOSINSZKY MÓR MEGYEI MÚZEUM, SZEKSZÁRD

terkeplap.wmmm.hu/terkep

A közösségi oldalakon aktív múzeum videós tárlatvezetések mutatja be Tolna megye történetét ismertető kiállítását, valamint a római kori gyűjteményt a látványtárban, a Tolnatáj Televízió YouTube-oldalán. Ezek a bemutatók még élvezetesebbé teszik a múzeumi kincsek felfedezését, mint az állandó, illetve időszakos kiállításokról készült gömbpanoráma felvételek, melyek a múzeum honlapján (wmmm.hu) láthatók. A gyűjteményekben irodalmi, képzőművészeti, néprajzi, régészeti és újkortörténeti tárgyakat böngészhetünk, de a legizgalmasabb rész a *Tér-Kép-Lap* címet viseli: az interaktív térképen rákattintva a megjelölt pontokra, Szekszárd épületeinek történetét, híres személyeit és eseményeit ismerhetjük meg.

TIZIANO: SZERELEM, VÁGY, HALÁL

NATIONAL GALLERY, LONDON

youtu.be/2s7FzL6gkA

A londoni szuperkiállítás a velencei mester hat olyan festményét mutatja be, melyeket II. Fülöp spanyol király rendelt meg, de több mint négyszáz éve nem voltak együtt láthatók. A képek szétszóródtak a világban: különböző brit gyűjtemények, valamint a Prado és a bostoni Stewart Gardner Múzeum tulajdonában vannak. Az 1551 és 1562 között készült, nagyméretű festmények klasszikus mitológiai témákat ábrázolnak elsősorban Ovidius *Átváltozások* című műve nyomán. A képeket mindössze három napig láthatta a közönség, így a BBC

készített egy nagyon alapos, minden részletre kiterjedő dokumentumfilmet *Tiziano – Zárt ajtók mögött* címmel, mely a YouTube-on található, a múzeum által bemutatott rövidebb videók mellett. A Danaé, a Vénusz és Adonisz, a Diána és Aktaión, a Diána és Kallisztó, az Európé elrablása, a Perszeusz és Andromédea, valamint az Aktaión halála mégiscsak megcsodálható így együtt.

„MINTHA OTT LENNÉL” SOROZAT

CENTRE POMPIDOU, PÁRIZS

centrepompidou.fr

A francia kulturális központ több tavalyi kiállítását is bemutatja a YouTube-csatornáján, illetve honlapján. Francis Bacon (1909–1992) retrospektív kiállítása, melynek fókuszában az utolsó húsz évben készült, kései művek állnak – azóta a houstoni The Museum of Fine Artsban (nem) látható. A mintegy negyven vászon, köztük a tíz hatalmas triptichon, az ír festő legnépszerűbb képeit jelentik. A tizenegy perces bemutató videón a kurátor kalauzol végig a kiállításra, mely a művész személyes tragédiáin kívül az irodalmi és filozófiai párhuzamokra is felhívja a figyelmet (a megértést francia és angol nyelvű felirat is segíti).

A magyar–francia Victor Vasarelynek, azaz Vásárhelyi Győzőnek (1906–1997), az op-art reprezentatív festőjének háromszáz műve jelenik meg kronológiai és tematikai bontásban a frankfurti Städel Múzeummal, a budapesti Szépművészeti Múzeummal, a pécsi Victor Vasarely Múzeummal és a franciaországi Aix-en-Provence-ban működő Vasarely Alapítvánnyal együttműködésben létrejött kiállításban. Bármily meglepő, a művésznak ez volt az első életműtárlata Párizsban. A csaknem húszperces tárlatvezetés során keresztmetszetet kapunk a hatalmas életmű alkotásaiból (szintén francia és angol nyelvű felirattal).

REMBRANDT ÉS AMSZTERDAM

THYSSEN-BORNEMISZA MUSEO NATIONAL

museothyssen.org/en/exhibitions/rembrandt-and-amsterdam-portraiture-1590-1670

A kiállítás a holland aranykorban Amszterdamban tevékenykedő portréfestők összesen nyolcvan festményét, tizenhat nyomatát és maratólemezét mutatja be, ebből nagyjából negyven származik Rembrandttól. Az ábrázolt személyek átlagos polgárok: házaspárok, dolgozó kézművesek, gyermekek, tudósok, üzletemberek, művészek, nem kiváltságos uralkodók, vagy főpapok, így a holland város életét, divatját, polgárai jómódját és öntudatát őrizték meg a vásznak. A VR-szemüveggel is élvezhető virtuális túra képeinek jelentős része kinagyítható, információkkal és angol nyelvű kísérőszöveggel ellátott. A tárlatról egy rövidebb angol nyelvű videó is készült.

ARTMAGAZIN

Mélyi József
**KÉSŐBB ÚGYIS UNALMASABB
LETT MINDEN...**
Beszélgetés Hans Knoll-lal

Szilágyi Róza Tekla
A SIVATAG TITKA

Barki Gergely
**„ANYÁD, CYLA, EZ TÉNYLEG
EGY KUBISTA CSÁKY!”**
Avagy egy pseudoceleb adalékai
a művészettörténet-írás számára

Németh István
A MŰVÉSZPÁPA
Henk Bremmer és a bremmeriánusok

Gosztonyi Ferenc
„HOMMAGE À CÉZANNE”
Megjegyzések Berény Róbert
Sziluettes kompozíciójáról (1911)

Szikra Renáta
A MUNKA MŰZSÁJA
Ferenczy Noémi láthatatlan
életmű-kiállításáról

Kishonthy Zsolt - Jurecskó László
VISSZALÉPÉS A KONSTRUKCIÓK VILÁGÁBA
Mattis Teutsch János újra
láthatóvá tett korszaka

Topor Tünde
PANDORA LÁDÁJA
Veress Pál: Bacchanália, 1948

Szőnyeg-Szegvári Eszter
**A HETVENES ÉVEK MODERNIZMUSÁBÓL
KIÚSZÓ ÓRIÁSHAL ESETE – PAKS**

Léplöd Zsanett
RAJZBAN AZ ORVOSSÁG
Vasarely gyógyászati reklámgrafikái

P. Szűcs Julianna
FIRKAFORRADALOM VAGY SZABADSÁGHARC
Révész Emese: Firkaforradalom.
Válogatott írások a grafikáról

ARTMAGAZIN 121

Már a MOL töltőállomásokon
és online is megvásárolható!
elofizetes@artmagazin.hu

